

УДК 687.016

Пашкевич Калина Лівіанівна¹, канд. техн. наук

Вець Тетяна Васи́лівна², аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

E-mail: kalina.44@mail.ru

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ І ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ЗМІНИ КОМПОЗИЦІЙНО-КОНСТРУКТИВНИХ ПАРАМЕТРІВ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ

Анотація: У статті розглянуто фактори, що впливають на зміну композиційно-конструктивних параметрів типової конструкції одягу. Також проведено теоретичне дослідження, об'єктом якого стали жіночі жакети класичного стилю. Обрані конструкції жакетів проектувались в період 1990–2010 рр., що дозволило врахувати розмаїття конструктивних параметрів у різні періоди. Під час проведення дослідження була опрацьована та систематизована інформація по змінах основних параметрів типових конструкцій жіночих жакетів з п'ятирічним інтервалом. На основі отриманих результатів спрогнозована тенденція зміни конструктивних параметрів на 2010–2015 роки. Визначено, що дослідження параметрів формоутворення типової конструкції жіночого одягу за певний часовий проміжок є досить актуальним та потребує продовження, тому що отримані результати є джерелом для прогнозування модних тенденцій в майбутньому.

Ключові слова: жакет жіночий, композиційно-конструктивні параметри, модні тенденції, прогнозування, типова конструкція.

Постановка проблеми. Купуючи одяг в магазині, людина звертає увагу на відповідність виробу сезону і призначенню, на його колір, матеріал, з якого виготовлено виріб, а також на конструктивне рішення виробу. Приміряючи одяг, споживач визначає, чи гарно «сидить» виріб, чи пасує йому за кольором, покромом, довжиною та іншими параметрами. Саме якість посадки виробу на фігурі є найважливішим фактором, який

---

¹ © Пашкевич К. Л.

² © Вець Т.В.

визначає його конкурентоспроможність на споживчому ринку. Можна підібрати тканину актуальну за напрямом моди, можна обрати модель з останніх показів мод, але саме конструкція виробу забезпечить новизну і оригінальність виробу, якість посадки і гарний вигляд одягу на людині.

Мода є дуже мінливою. В одязі зміни моди стосуються тканин (кольору, рисунка і фактури), деталей (коміра, кишень, манжет тощо), ліній членування (кокеток, рельєфів, підрізів тощо) та конструкції в цілому, її силуету, об'ємної форми, пропорцій, покрою рукава тощо. Дослідники моди намагаються передбачити майбутню моду, ретельно вивчають модні тенденції минулих років і століть, обчислюють модні цикли, стверджують, що мода циклічна і розвивається по спіралі з кожним новим витком трансформуючись і зміщуючись з іншими напрямками моди, але найскладніше вловити і визначити конструктивні зміни в одязі.

Аналіз останніх досліджень. Напрямки сучасної моди, основні досягнення передових технологій і нової естетики костюма на межі XX–XXI століть розглянуто у працях таких дослідників моди: І.Ц. Балдано, А.А. Васильєва, Н.М. Камінської, Е.А. Косаревої [1–4] та інших. Вплив різних чинників на процеси формоутворення виробів детально розглянуто в роботах Ф.М. Пармона [5]. Основна увага в роботах Т.В. Козлової [6, 7] і Г.І. Петушкової [8] присвячена періодичній мінливості форм модного одягу, циклічності змінюваності елементів костюма.

Формулювання цілей статті. Майстерність модельєра-конструктора одягу полягає в тому, щоб у розмаїтті коливань модних тенденцій уловити ті невидимі оку міліметри, акценти, пропорційні відношення, які зроблять конструкцію одягу модною і актуальною. Ледве видиме поглиблення пройми, подовження лінії плеча, зміщення лінії талії відносно природного рівня призводять до появи нової модної конструкції одягу.

При розробці конструкції одягу конструктор стикається з кількома видами конструкцій, класифікація яких устоялася з часом, але може мати невеликі відмінності у назвах залежно від

конструкторської школи, що несуттєво впливає на сутність. Конструкції прийнято ділити на основу конструкції, базову конструкцію, типову базову конструкцію та модельну конструкцію, яка відповідає ескізу проєктованої моделі одягу. Йдеться про традиційний спосіб розробки конструкцій за методикою конструювання (розрахунково-графічним методом), а не про наколку (муляжний метод). З перелічених конструкцій одягу саме типова базова конструкція є найхарактернішою для певного періоду, спеціально не створюється, а з'являється в результаті практики. Основні деталі типових конструкцій мають конструктивне рішення, що відображає силует, об'ємну форму, пропорції та покрій рукава відповідно до напрямку моди.

Зважаючи на те, що типова конструкція є прямим відображенням модних тенденцій, то й фактори впливу на зміну її композиційно-конструктивних параметрів відповідають факторам, що впливають на зміну напрямку моди.

Метою дослідження є визначення факторів, що впливають на зміну параметрів і конструктивного рішення типової конструкції одягу та дослідження величин основних параметрів, які втілюють зміну модних тенденцій, встановлення закономірностей їх зміни для їх прогнозування.

Основна частина. В процесі розвитку суспільства одяг став невід'ємною частиною людського побуту і розвивається відповідно до історичних процесів, відображаючи політичні, соціальні та культурні події певного проміжку часу [9].

Можна виділити кілька найвагоміших факторів, які являють собою складну цілісну систему, елементи якої при наявності цивілізованого суспільства перебувають у постійній взаємодії, і, окрім того, що призводять до зміни параметрів нових моделей одягу, дають поштовх до безперервного розвитку один одного, що в свою чергу впливає на формування нового етапу зміни типової конструкції одягу. Фактори, що впливають на зміну композиційно-конструктивних параметрів типової конструкції одягу: культурні (мистецтво, естетичні потреби тощо); кліматичні (географічне середовище, екологічна ситуація тощо); інноваційні (нові матеріали, технологічне забезпечення

тощо); соціальні (національність, релігія, політика, економіка, спорт тощо).

Кардинальні зміни типової конструкції одягу зазвичай відбуваються протягом кількох років. У період між критичними точками в типовій конструкції можуть відбуватись незначні зміни, які її модифікують, але будь які зміни відбуваються під впливом наведених зовнішніх факторів.

Мода є частиною сучасного мистецтва, тому як і воно є прямим відображенням суспільного розвитку населення, сформованого під впливом всіх сфер життєдіяльності людини. В свою чергу мода також є саморегулюючою системою фільтрації усіх параметрів впливу на зміну її тенденцій, продуктом функціонування якої є найбільш стійкі особливості відповідного проміжку часу, виражені в нових моделях одягу. Однак, за рахунок територіального перерозподілу значимості факторів впливу на формування тенденцій моди в наслідок паралельного розвитку різних напрямів життєдіяльності суспільства, тенденції розвитку моди не завжди знаходять пряме відображення в процесі формування нових типових конструкції одягу.

Досить часто удосконалення технологічних процесів виробництва, викликане розвитком науки та техніки, призводить до необхідності зміни типової конструкції одягу в наслідок появи нових матеріалів, обладнання, технологічних процесів, що дозволяють в більш повній мірі задовольнити потреби споживача, шляхом урізноманітнення форм нових моделей одягу, підвищення рівня їх функціональності, покращення естетичних та ергономічних характеристик. Як приклад можна розглянути дихаючий та водо- і вітронепроникний одяг виготовлений з тканини Gore-tex, який має досить яскраво виражену конструкцію, так який призначений для людей, що ведуть активний образ життя або займаються екстремальними видами спорту. Такий одяг поєднує в собі зручну конструкцію з мінімальною кількістю ліній членування (рис. 1, а).

Соціальні фактори впливу на зміну типової конструкції одягу проявляються, в першу чергу, за рахунок трансформації

світосприйняття суспільства під впливом вагомих політичних, економічних, соціологічних та культурних подій.

а) б)

Рисунок 1. Одяг з використанням тканини Gore-tex (а), моделі жіночого одягу 60-х років (б)

Прикладом впливу соціальних факторів на формування типової конструкції одягу є трансформація тенденцій жіночої моди в 1920-ті роки, коли під впливом вражень від Першої світової війни кардинально змінилося ставлення суспільства до жінки, що призвело до розвитку руху за жіночу емансипацію і наслідування чоловічого одягу в жіночому та, як наслідок, виникнення нового стилю в моді – «гарсон». В жіночому одязі з'явилися предмети чоловічого гардеробу, а типові конструкції одягу характеризувалися збільшеними прибавками та подовженою лінією плеча.

Не менш показовим є період після Другої світової війни, коли виникла необхідність швидкого відновлення економіки у всіх її сферах, що призвело до жорсткого регламентування довжини виробів, спрощення крою та оздоблення, відмови від будь-яких надмірностей в оформленні моделей.

Одноманітність, пригніченість образів та відсутність шляхів до самовираження, у 1960-х роках разом з покращенням економічної ситуації призвело до формування нового етапу, який після довгого застою, став найяскравішим періодом моди ХХ століття (рис. 1, б).

Також можна чітко спостерігати розмежування стилістичних особливостей одягу під впливом різних релігійних конфесій, розповсюджених в більшій мірі в тій чи іншій країні. Все частіше в колекціях сучасних дизайнерів знаходять своє відображення елементи різних релігій, під впливом вимог релігійного етикету створюються нові форми і конструктивні рішення сучасних моделей. Досить яскраво виражений вплив релігії на одяг для жінок в країнах, які сповідують іслам.

Тож, наведені фактори, що впливають на зміну типової конструкції одягу, піддають трансформації не лише елементи конструкції одягу, а й образ в цілому, притаманний певній соціальній групі відповідного проміжку часу.

Актуальність прогнозування моди викликана потребами масового виробництва: необхідністю планувати обсяги виробництва, враховувати можливість прояву нових модних зразків і освоювати нові технології, розробляти нові конструкції тощо. У даний період світова індустрія моди працює як єдине ціле. Покази модних будинків проходять кожні півроку, що дає змогу відстежити і систематизувати дані та на їх основі передбачувати модні тенденції.

Дослідження параметрів типових конструкцій одягу може виконуватися шляхом аналізу графічних іконічних моделей [7], фотографій [10], креслень деталей конструкцій одягу тощо. Нами обрано дослідження параметрів креслень конструкцій одягу, тому що саме цей метод є найбільш точним і дозволяє не тільки простежити і описати зміни параметрів і конструктивного рішення типової конструкції одягу, а й відобразити їх цифрове значення.

В процесі формування вибірки дослідження проаналізовано близько 200 конструкцій жакетів жіночих з 1990 по 2010 роки. Оскільки загальний період дослідження було розбито на чотири п'ятирічні етапи, для кожного з них було обрано десять найхарактерніших конструкцій для проведення подальшого вимірювання. Для перевірки достовірності отриманих результатів вирішено збільшити об'єм вибірки одного періоду (2000–2005 рр.) в два рази.

Виявлено, що серед типових конструкцій жакетів жіночих найчастіше зустрічаються: з нагрудною, плечовою і талієвими виточками; з рельєфами; з відрізним бочком та підрізом. Такі варіанти конструктивного устрою жакетів жіночих відповідають класичному стилю та проявляються протягом досліджуваного періоду. Для класичного стилю не характерна часта та кардинальна зміна конструктивного устрою моделей жакетів жіночих.

Розмірні ознаки фігури людини стали вихідними параметрами дослідження, які в процесі експерименту були стабільними. Вихідними параметрами дослідження, які змінювались при проведенні експерименту, стали наступні параметри конструкції: довжина виробу (Двир); довжина лінії плеча (Дл.пл); ширина конструкції по лінії грудей (Шлг); прибавка до напівобхвату грудей (Пг); прибавка до напівобхвату талії (Пт); прибавка до напівобхвату стегон (Пб); ширина спинки конструкції у найвужчому місці (Шсп); ширина переду конструкції у найвужчому місці (Шпер); розподіл прибавок по основним ділянкам (пілочка, спинка, пройма); прибавка до обхвату плеча (Поп); прибавка по глибині пройми (Пгл.пр).

Отже, визначено число чинників дослідження, які змінюються при проведенні експерименту. Загальна кількість вимірів становила 455. При дослідженні не були включені такі показники, як довжина рукава та ширина рукава по лінії низу, тому що ці показники залежать від розміру, сезону, конструктивних особливостей, прибавки до довжини та ширини рукава. Довжина рукава постійно змінюється, відповідно і змінюється рівень вимірювання показника, це порушує однорідність вимірів.

Для кожної ознаки визначено такі статистичні параметри: середня арифметична величина M_{cp} , середньоквадратичне відхилення або дисперсія σ , похибка середньої арифметичної величини $m(M_{cp})$, похибка середньоквадратичного відхилення $m(\sigma)$, коефіцієнт варіації V , показник точності P . Усі ознаки мають невеликий відсоток варіації або розсіювання. Показник похибки Π не перевищує 5%, на підставі чого можна вважати,

що параметри розглянутої вибірки розподіляються за нормальним законом. Це дозволяє розробити науково обгрунтовані рекомендації щодо класифікації типових конструкцій одягу за вищевказаними ознаками. Достовірність отриманих результатів підтверджена статистично обгрутованими вибірками, багаторазовими вимірами, а також збігом теоретичних і експериментальних результатів.

Представлені по п'ятиріччям типові конструкції жіночих жакетів характеризуються певними інтервалами величин, які відображають даний період.

Аналіз показав, що типові конструкції періоду 1990–1995 рр. характеризуються досить великими прибавками: $P_g = 7,0-8,0$ см, $P_t = 10,0-11,0$ см; $P_b = 7,0-8,0$ см. Довжина виробу нижче лінії стегон, лінія плеча подовжена. Жакети цього періоду відрізняються поглибленою проймою, рівень глибини пройми від лінії талії в середньому становить 16-16,5 см. Прибавка до обхвату плеча (Поп) – 10,0 см.

В 1995–2000 рр. типова конструкція характеризувалася меншими прибавками, у порівнянні з попереднім періодом: $P_g = 6,0-6,5$ см; $P_t = 9,0-10,0$ см; $P_b = 6,0-7,0$ см. Довжина жакету по лінії стегон, лінія плеча подовжена. Пройма поглиблена, рівень глибини пройми від лінії талії в середньому становить 17,0 см. Прибавка до обхвату плеча (Поп) = 8,0 см.

Для 2000–2005 рр. характерні такі прибавки за основними ділянками: $P_g = 5,5-6,0$ см; $P_t = 8,5-9,0$ см; $P_b = 5,0-6,0$ см. Довжина виробу вище лінії стегон, лінія плеча природна. Пройма менш поглиблена, рівень глибини пройми від лінії талії в середньому становить 18,0 см. Прибавка до обхвату плеча (Поп) = 7,0 см.

В 2005–2010 рр. типова конструкція жіночого жакету характеризується помітно меншими прибавками, ніж в попередніх періодах. Прибавки за основними ділянками мають такі значення: $P_g = 5,0-5,5$ см; $P_t = 8,0-8,5$ см; $P_b = 4,0-5,0$ см. Довжина виробу вище лінії стегон, лінія плеча вкорочена. Рівень глибини пройми від лінії талії в середньому становить 19,0 см. Прибавка до обхвату плеча (Поп) = 6,5-7,0 см.

Зміну величин прибавок за основними ділянками з 1990 по 2010 роки показано на графіку (рис. 2).

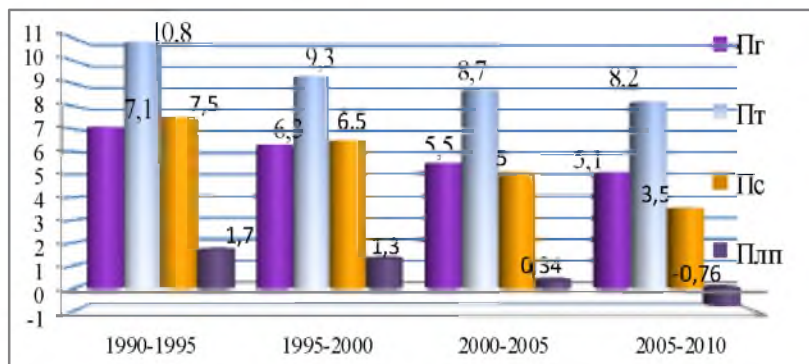

Рис. 2. Графік зміни величини прибавки за основними ділянками

По графіку видно, що відбувається пропорційне зменшення величини прибавки по лінії грудей, талії, стегон та прибавки до лінії плеча. Зміна величини прибавки за основними ділянками в межах одного періоду показана на (рис. 3).

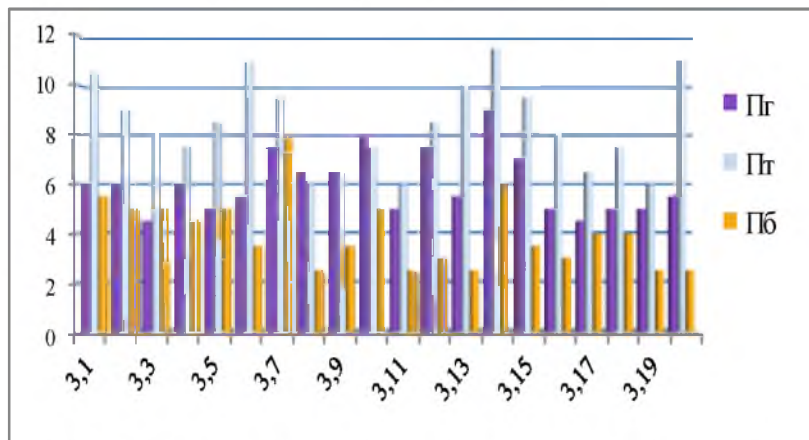

Рис. 3. Графік зміни величин прибавок за основними ділянками в 2000-2005рр

Розподіл прибавок за основними ділянками за двадцятирічний період характеризується незначним коливанням відсоткового розподілу, але при цьому два періоди 1995–2000рр. та 2000–2005рр. мають своєрідний розподіл, який видно на графіку (рис. 4).

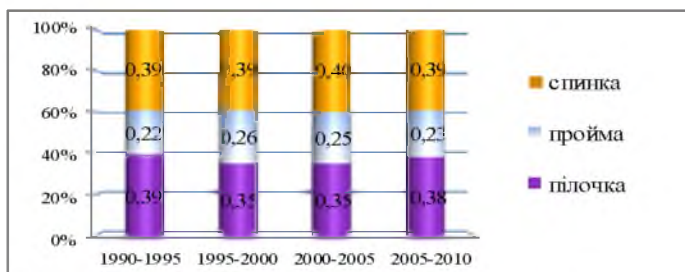

Рис. 4. Графік розподілу прибавок за основними ділянками

Таким чином, проведені дослідження показали, що кожен конструктивний параметр має свій діапазон та характер зміни, який визначає певний часовий модний період. Аналіз типових конструкцій класичних жакетів жіночих з 1990 по 2010 роки дозволив припустити, що тенденція зменшення прибавок буде простежуватися в періоді з 2010 по 2015 роки. За допомогою методів математичної статистики визначено, що величини прибавок за основними ділянками мають такі значення: $P_{г} = 4,5-5,0$; $P_{т} = 7,5-8,0$; $P_{б} = 3,0-3,5$. Довжина виробу до середини стегон, лінія плеча вкорочена, похила.

Висновки. В процесі досліджень були визначені фактори, які впливають на конструктивне рішення і параметри типової конструкції одягу: культурні, кліматичні, інноваційні та соціальні. Оскільки процес трансформації типової конструкції одягу відбувається під впливом сукупності усіх факторів при їх тісній взаємодії і характеризується безперервною циклічною зміною етапів під впливом найвагоміших з них, з точністю передбачити подальший процес розвитку особливостей типової конструкції одягу на теоретичному рівні складно, однак знання про особливості функціонування описаної системи є необхідними при прогнозуванні моди. На основі проведених

досліджень зроблене припущення щодо зміни конструктивних параметрів типової конструкції жіночого жакету на період 2010–2015 рр. Достовірність отриманих результатів підтверджена збігом теоретичних та експериментальних досліджень, а також підтверджена колекціями провідних дизайнерів на світових подіумах.

Використовуючи вже існуючі дані можна зробити припущення на наступний п'ятирічний етап, а саме 2015–2020 рр., уявити загальну картину тенденцій змін конструктивних параметрів типової конструкції жіночого жакету, що в поєднанні із застосуванням знань про вплив зовнішніх факторів безпосередньо допоможе швейним підприємствам в плануванні асортименту виробів і обсягів виробництва та скоротить час на розробку нових зразків.

Перспективи подальшого дослідження. В результаті теоретичного дослідження отримані дані, які можна використовувати для прогнозування модних тенденцій в майбутньому, що є актуальним як для масового так і для індивідуального виробництва одягу в ручному та автоматизованих режимах. Також їх можна застосовувати в САПР з розробленим алгоритмом отримання нових конструкцій одягу з можливістю корекції вихідних даних, що є перспективним напрямком впровадження результатів проведеного дослідження.

Література

1. *Балдано И.Ц.* Мода XX века: Энциклопедия / И.Ц. Балдано. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2002. – 400 с.
2. *Васильев А.* Русская мода. 150 лет в фотографиях / А. Васильев. – М.: Слово/Slovo, 2006. – 447 с.
3. *Косарева Е. А.* Мода. XX век: Развитие модных форм костюма. / Е. А. Косарева. – СПб.: Петербургский ин-т печати, 2006. – 465 с.
4. *Каминская Н. М.* История костюма / Н. М. Каминская – Легкая индустрия, 1977. – 128с.
5. *Пармон Ф. М.* Композиция костюма. Одежда, обувь, аксессуары. / Ф. М. Пармон– М.: Трида Плюс, 2002 – 312 с.
6. *Козлова Т. В.* Стиль в костюме XX века. / Т. В. Козлова, Е. В. Ильичева. – М: МГТУ им. А.Н. Косыгина, 2003. – 160 с.

7. Козлова Т. В. Основы теории проектирования костюма. / Т. В. Козлова. – М.: Легкая индустрия, 1988. – 657 с.
8. Петушкова Г. И. Проектирование костюма. / Г. И. Петушкова – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 416 с.
9. Колосніченко М. В. Мода і одяг. Основи проектування та виготовлення одягу. / М. В. Колосніченко, К. Л. Процик. – К.: КНУТД, 2011. – 238 с.
10. Кузьмичев В. Е. Конструирование одежды: системный анализ конструкций. / Кузьмичев В. Е., Ахмедулова Н. И., Юдина Л. П. – М.: Издательский центр «Академия», 2009. – 400 с.

Аннотация

Пашкевич К.Л., Вець Т.В. Анализ факторов и закономерностей изменения композиционно-конструктивных параметров женской одежды. В статье рассмотрены факторы, влияющие на изменение композиционно-конструктивных параметров типовой конструкции одежды. Проведено исследование параметров типовых конструкций женских жакетов классического стиля периода 1990–2010 гг. На основе полученных результатов спрогнозирована тенденция изменения конструктивных параметров на 2010–15 гг.

Ключевые слова: жакет женский, композиционно-конструктивные параметры, модные тенденции, прогнозирование, типовая конструкция.

Abstract

Pashkevich K.L., Vets T. V. Analysis of factors and regularities of changes in compositional and design parameters of women clothing. The article describes the factors which have an influence on the changes in compositional and design parameters of typical clothes designing. A research of parameters of typical designs of women`s jackets of classical style was conducted. Designs of women`s jackets that were used in this research, were designed in the 1990-2010 timeframe, which enabled to take into account the diversity of the design parameters in the different periods of time. Based on the obtained results, the trend of changes in design parameters for 2010–2015 was forecasted.

Key words: women`s jacket, compositional and design parameters, fashion trends, forecasting, typical design

Стаття надійшла в редакцію 01.03.2016 р.